

Tlačová správa

Luxemburg 15. septembra 2020

Systém EÚ na obchodovanie s emisiami: bezodplatné kvóty musia byť lepšie zacielené, tvrdia audítori

Podľa novej správy Európskeho dvora audítorov (EDA) tvoria bezodplatné kvóty stále vyše 40 % všetkých kvót, ktoré sú k dispozícii v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS) fungujúceho na základe stropov (tzv. *cap-and-trade*). Tieto bezodplatné kvóty, pridelované odvetviam priemyslu, leteckej dopravy a v niektorých členských štátoch odvetviu energetiky, neboli dobre zacielené. Okrem toho sa značne spomalil proces dekarbonizácie v odvetví energetiky. Je potrebné, aby Komisia aktualizovala svoj postup na zacielenie bezodplatných kvót tak, aby bola zohľadnená Parížska dohoda a najnovšie udalosti.

V rámci systému EU ETS sa spravidla stanovuje cena emisií oxidu uhličitého a prostredníctvom aukcie sa obchoduje s emisími právami. Príjmy z aukcií sú zároveň výnosom na opatrenia v oblasti klímy. V EU ETS sa používajú bezodplatné kvóty, ktoré majú podniky EÚ odradiť od toho, aby svoju činnosť presunuli do krajín mimo EÚ s nižšími environmentálnymi normami, čo by viedlo k nižším investíciám v EÚ a zvýšeniu celosvetových emisií. Tento fenomén sa nazýva aj „únik uhlíka“. Odvetvia priemyslu a leteckej dopravy síce dostávajú bezodplatné kvóty, no na rozdiel od väčšiny prevádzkovateľov v odvetví energetiky, sa predpokladá, že sú schopné presunúť náklady na emisie oxidu uhličitého priamo na spotrebiteľa. Avšak v ôsmich členských štátoch, ktorých HDP na obyvateľa nedosahuje 60 % priemeru EÚ, dostávalo odvetvie energetiky bezodplatné kvóty na modernizáciu výroby elektriny.

„Bezodplatné kvóty by mali byť zacielené na tie odvetvia, ktoré sú najmenej schopné preniesť uhlíkové náklady na spotrebiteľov,“ uviedol Samo Jereb, člen EDA zodpovedný za tento audit. „Situácia je však iná. Odvetvia, ktoré produkujú 90 % emisií pochádzajúcich z priemyslu sú takisto považované za vystavené riziku úniku uhlíka a nepretržite využívajú vysoké miery bezodplatných kvót. Kým nebude pridelovanie bezodplatných kvót lepšie zacielené, EÚ nebude využívať všetky výhody, ktoré by systém ETS mohol mať z hľadiska dekarbonizácie a verejných financií.“

Audítori zistili, že členské štáty, ktoré v odvetví energetiky použili bezodplatné kvóty na modernizáciu výroby elektriny, urobili výrazne menší pokrok v dekarbonizácii ako ostatné. Investície sa často použili na zlepšenie existujúcich elektrární na lignit a čierne uhlie namiesto toho, aby sa prešlo na menej znečisťujúce palivá, čo bol konkrétne prípad Bulharska, Česka, Poľska a Rumunska. Audítori pripúšťajú, že Komisia sprísnila pravidlá pre odvetvie energetiky na obdobie 2021 – 2030.

Bezodplatné pridelovanie kvót odvetviu priemyslu je založené na referenčných hodnotách odvodených od výkonu najlepších prevádzkovateľov v danom odvetví. Do roku 2030 sa kvóty

Účelom tejto tlačovej správy je prezentovať hlavné body osobitnej správy Európskeho dvora audítorov. Úplné znenie správy je uverejnené na webovom sídle eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

postupne prestanú používať, výnimkou budú odvetvia považované za vystavené riziku úniku uhlíka. V takých prípadoch sa pridelené kvóty znižovať nebudú. Hoci tento prístup motivuje k zlepšovaniu energetickej efektívnosti, podľa audítorov je potrebné lepšie zacielenie. Priemyselné odvetvia považované za ohrozené rizikom úniku uhlíka stále tvoria vyše 90 % emisií pochádzajúcich z priemyslu, pričom sa nerozlišujú rôzne stupne rizika, v dôsledku čoho môžu všetky tieto odvetvia využívať plnú výšku bezodplatných kvót. Audítori odporúčajú, aby Komisia zacielenila bezodplatné kvóty na základe rôznych stupňov rizika.

Okrem toho odvetvie leteckej dopravy dostáva bezodplatné kvóty, aj keď je schopné presunúť náklady na emisie oxidu uhličitého na zákazníkov. Audítori varujú, že by to mohlo povzbudzovať k cestovaniu lietadlom, ktoré má vysokú uhlíkovú náročnosť, na úkor železničnej dopravy.

Nedostatočné zacielenie bezodplatných kvót v súčasnom systéme znamená, že do roku 2030 sa nepodarí znížiť väčšinu kvót na nulu. Audítori tvrdia, že lepšie zacieleným pridelovaním bezodplatných kvót by sa vyriešilo riziko úniku uhlíka, znížili neočakávané zisky a zabezpečili prínosy pre verejné financie vďaka zvýšeniu podielu kvót, s ktorými sa obchoduje formou aukcie.

Poznámky pre redaktorov

V rámci EU ETS musia odvetvia priemyslu, energetiky a leteckej dopravy na pokrytie svojich emisií oxidu uhličitého získať dostatočný objem emisných kvót. Systém bol vytvorený v roku 2005 a emisie EÚ na obyvateľa odvtedy klesli, no stále sú vyššie ako svetový priemer. V prvých dvoch fázach systému (2005 – 2012) boli takmer všetky kvóty pridelené bezodplatne a počet pridelených kvót presiahol počet kvót potrebných na pokrytie skutočných emisií. Nahromadil sa tak prebytok kvót. V tretej fáze (2013 – 2020) bol tento systémový prebytok z veľkej časti odstránený. V rokoch 2013 až 2020 bolo vyše 6,66 miliardy kvót pridelených bezodplatne a ich cena kolísala, no napokon sa zvýšila z menej než 3 EUR na približne 25 EUR za vypustenú tonu ekvivalentu CO₂. Príjmy členských štátov z aukcií dosiahli od roku 2012 do polovice roku 2019 výšku 42 mld. EUR. Keby sa v aukciách vydražilo viac kvót pre priemysel, prinieslo by im to výrazné dodatočné príjmy. Fáza 4 systému ETS bude trvať od roku 2021 do roku 2030.

Audítori preskúmali, či sa bezodplatné pridelovanie kvót úspešne využilo na modernizáciu výroby elektriny, či boli kvóty dostatočne zacielené tak, aby motivovali k znižovaniu emisií skleníkových plynov, a či neprispeli k zvýšeniu týchto emisií. Európska rada na osobitnom zasadnutí v júli 2020 vyzvala Komisiu, aby predložila návrh revízie ETS. Vplyv pandémie COVID-19 na systém ETS nebol predmetom tohto auditu.

Osobitná správa EDA č. 18/2020 – Systém EÚ na obchodovanie s emisiami: bezodplatné pridelovanie kvót malo byť lepšie zacielené – je k dispozícii na webovom sídle EDA eca.europa.eu v 23 jazykoch EÚ. [EDA uverejnil](#) v posledných rokoch niekoľko správ z oblasti energetiky a klímy, ktoré sa venovali témam ako [emisie vozidiel](#), [slnecná a veterná energia](#) a [ETS](#).

Informácie o opatreniach EDA prijatých v reakcii na pandémiu ochorenia COVID-19 nájdete [tu](#).

Kontakt pre médiá v súvislosti s touto osobitnou správou

Damijan Fišer – e-mail: damijan.fiser@eca.europa.eu tel.: (+352) 4398 45510/mobil: (+352) 621 552 224